

Міністерство освіти і науки України
Хмельницька обласна військова адміністрація
Хмельницька обласна рада
Департамент освіти і науки Хмельницької обласної військової адміністрації
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при
Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут
Хмельницька обласна організація Національної спілки краєзнавців України
Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека
Хмельницький обласний краєзнавчий музей
Державний архів Хмельницької області

ХМЕЛЬНИЧЧИНА У ЧАСОВИХ ПЛАСТАХ МИНУВШИНИ ТА У ВИКЛИКАХ СЬОГОДЕННЯ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(місто Хмельницький, 19 вересня 2025 р.)

Хмельницький
2025

Рекомендовано до друку вченою радою
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(протокол № 9 від 22. 10. 2025 р.)

Рецензенти:

С. Баженова, доктор історичних наук, професор (м. Кам'янець-Подільський);
С. Гальчак, доктор історичних наук, професор (м. Вінниця).

Редакційна колегія:

І. Шоробура, д.п.н., проф., в. о. ректора Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (голова); **О. Галус**, д.п.н., проф., проректор з наукової роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (заст. гол.); **Б. Кришук**, к.п.н., проф., професор кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (відп. секр.); **В. Адамський**, к.і.н., доц., доцент кафедри суспільних дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, в. о. голови Хмельницької обласної організації НСКУ; **Ю. Блажевич**, к.і.н., доц., голова Хмельницької міської організації НСКУ; **К. Бурдуваліс**, директор Державного архіву Хмельницької області; **С. Єсюнін**, к.і.н., учений секретар Хмельницького обласного краєзнавчого музею; **О. Завальнюк**, д.і.н., проф., керівник Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка; **В. Льїнський**, доцент кафедри культурології та зарубіжної літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії; **О. Комарніцький**, д.і.н., проф., професор кафедри історії України Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, заступник голови Хмельницької обласної організації НСКУ; **А. Матвєєв**, к.і.н., доц., ректор Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту; **О. Омельчук**, д.ю.н., проф., ректор Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова; **О. Поліщук**, д.ф.н., проф., проректор з науково-навчальної роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії; **В. Прокопчук**, д.і.н., проф., член президії Хмельницької обласної організації НСКУ; **Ю. Хонтяр**, к.і.н., доц., доцент кафедри археології, спеціальних історичних та правознавчих дисциплін Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка; **К. Чабан**, директор Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки, заступник голови Хмельницької обласної організації НСКУ.

Х 90 Хмельниччина у часових пластах минушини та у викликах сьогодення: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 19 вересня 2025 р.) / [ред. кол.: І.Шоробура (голова), О.Галус (заст. гол.), Б.Кришук (відп. секр.), В.Адамський, Ю.Блажевич, К.Бурдуваліс, С.Єсюнін, О.Завальнюк та ін.]. Хмельницький: ФОП Стрихар А. М., 2025. 501 с.

У збірнику публікуються повідомлення, виголошенні авторами в якості доповідей на всеукраїнській науково-практичній конференції «Хмельниччина у часових пластах минушини та у викликах сьогодення», в яких розкрито політичні, економічні, соціальні, культурно-освітні аспекти історії рідного краю.

© Автори статей, 2025

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Шоробура І. Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія в умовах російсько-української війни	3
Григоренко В., Григоренко О. Історичні умови утворення Хмельницької області	13
Онищук М. Важливі культурно-просвітницькі проєкти Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва в роки незалежності	35
Гречило А. До питання про символіку Хмельницької області	47
Маркова С., Семенчук С., Ветров В. Сакральні артефакти землеробської культури Трипілля-Кукутень: нові археологічні знахідки в Надзбруччі	52
Завальнюк О. Державницька місія Кам'янець-Подільського державного українського університету: досягнення і невикористані можливості (1917–1920 рр.)	61
Олійник М. Становлення сучасного поділлєзнавства. Доба непу: історіографічний вимір	79
Прокопчук В. Людмила Михайлівна Старицька-Черняхівська, Любов Євгенівна Біднова та Ніна Сергіївна Токаревська в харківському процесі «Спілки визволення України»	92
Романюк І., Вітюк О. Хмельниччина у вирі національних міграційних процесів на початку ХХІ ст.	105
Словеська І. «Світотворення від Марії» (трилогія про Марію Приймаченко) Людмили Лисенко як український етнокультурний інтертекст	116

СЕКЦІЯ 1

Роки незалежності: символіка на службі української та регіональної єдності. Регіональні образи історіографії та джерелознавства

Круліковська Т. Історичні та етнографічні дослідження Поділля у працях польських діячів ХІХ століття	123
Трубчанінов С., Гринчук Т. Особливості розвитку символіки на теренах Хмельницької області в роки незалежності	136

Хмельниччина у часових пластах минувшини та у викликах сьогодення

Напиткін В., Савченко Е. Деякі проблеми сучасної української геральдики	145
Сердуніч Л. Про шляхи розвитку «зеленого» туризму в селі Теліжинці на Старосинявщині	157
Слободянюк П. Державотворче значення української культури	165
Чабан К. Проекти Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки у 2022-2024 роках	170

СЕКЦІЯ 2

Хмельниччина у часових пластах: від давнини до сучасності

Блажевич Ю., Ващук Н. Наша маленька батьківщина – рідне село Баглайки на Красилівщині (спогади 50–80-х років ХХ ст.)	176
Говорун В. Комплексне краєзнавче дослідження села Шрубків	189
Романюк О. Український Манчестер	200
Августінова А., Трубчанінов С. Польський червець – найцінніший експортний товар із Поділля литовсько-польської доби	213
Коржик С. Перепланування центральної частини Летичева після пожежі 1854 року: джерелознавчий і топографічний аналіз	218
Гурська К. Школі у Новокосянтинові – 150!	228
Маховський Т. Торгівля на Поділлі наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.	241
Адамський В. Бюджет Кам'янця-Подільського 1918 року: джерела та структура доходів	247
Олійник С. «Кам'янецька» сторінка політики збереження української військово-історичної документальної спадщини в 1919 році	255
Яблонська Д. Освітній процес та кадрова політика у Кам'янець-Подільському інституті соціального виховання (1930–1933 рр.)	258
Байдич В. Соціально-економічне життя Меджибізького району в 1932–1933 рр.	267
Олійник Ю. Колективізація, розкуркулення та голодомор 1932–1933 рр. в Україні (за матеріалами окупаційної	

**Всеукраїнська науково-практична конференція
(м. Хмельницький, 19 вересня 2025 року)**

україномовної періодики)	282
Місінкевич Л. «Великий терор» на Хмельниччині в 1937–1938 рр.	288
Погорілець О., Байдич В. Джерела до вивчення подій Голокосту в Меджибізькому районі Кам'янець-Подільської області часів Другої світової війни	299
Погорілець О., Хоптяр Ю., Хоптяр А. Встановлення і розслідування злочинів нацистів, Холокосту у Меджибізькому районі Кам'янець-Подільської області (1941–1945)	302
Комарніцький О., Комарніцька Л. Культурні установи Кам'янця-Подільського у середині 40-х – на початку 50-х рр. ХХ ст.: на матеріалах газети «Прапор Жовтня»	310
Єсюнін С. Перейменування населених пунктів Хмельницької області у радянський період історії краю (1921–1991 рр.)	318
Синиця Н. Краєзнавчі бібліографічні посібники як джерело дослідження краю	332
Мороз Ю. Регіональне краєзнавство у закладах загальної середньої освіти: сучасні підходи	338

СЕКЦІЯ 3

Видатні постаті Поділля та Південно-Східної Волині

Токарчук О. Родом з Поділля: пращур Миколи Гоголя, козацький гетьман Остап Гоголь	351
Стрижак Н. Життя та творчість Діонісія Макклера в Україні	359
Черняк В. Юзеф Ролле та Володимир Антонович: грані співпраці	366
Крижанівська С. Євфимій Сіцінський: сторінки життя видатного уродженця нашого краю	371
Прокопчук В., Пентюк Б. Залюблений у Криворівню	381
Кравчук О., Завальнюк К. Творча і наукова спадщина Миколи Битинського (1893–1972)	394
Трембіцький А. Археологічні розвідки Костя Кржемінського вздовж річки Жванчик у 1929 р.	406
Медвідь Ф., Чорна М., Красун А. Петро Медведик – видатний краєзнавець Поділля (до 100-річчя від дня народження)	419

**Хмельниччина у часових пластах минувшини
та у викликах сьогодення**

Трембіцький А., Трембіцький А. Археологія в школі у баченні Ярослава Пастернака – автора монументальної «Археології України»	429
Гжимайло Ю. Родина Маркітанів у контексті функціонування тоталітарного режиму	442
Соловей М. Ганна Горільченко – керівник і організатор освіти Кам'янець-Подільської області у другій половині 40-х – на початку 50-х рр. XX ст.	453
Бочуля М., Ільчук А., Саміла Т. Штрихи життєвого шляху Миколи Петровича Чорнобрового у розвитку медицини Хмельницької області	474
Івахова К. Ірина Алексійчук – музичний педагог і композитор з Хмельниччини	483
Мазур Р. Російсько-українська війна: візія Сергія Плохія ...	485

Всеукраїнська науково-практична конференція (м. Хмельницький, 19 вересня 2025 року)

27. Доповідні записки до РНК та ЦК КП(б)У (Справа № 5. Почато 3 січ. 1945 р. Закінчено 8 трав. 1945 р.) // Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України). – Ф. 166, Оп. 15, Спр. 60, Арк. 154, 158.

28. Сірук Н. М. Особливості суспільно-політичної ситуації в Україні (друга половина 40-х – початок 50-х рр. XX ст.) // Історичні студії Волинського національного університету імені Лесі Українки. – Луцьк, 2010. – Вип. 3. – С. 122–127

29. Соловей М. Горільченко Ганна Іванівна//Енциклопедія освіти Хмельниччини. – Хмельницький : ФОП Мельник А.А., 2017. – С. 246.

30. Соловей М. В. Діяльність Кам'янець-Подільського (з 1954 р. Хмельницького) обласного інституту удосконалення кваліфікації вчителів з перебудови викладання біології у другій половині 40-х – початку 50-х рр. XX ст. // Педагогічна наука і освіта ХХІ століття. – 2024. – № 3. – С. 197–211.

31. Сочівець І. Осторонь важливих питань роботи школи / І. Сочівець, Р. Гендлер, І. Дузь // Радянське Поділля. – 1951. – 15 груд. (№ 247). – С. 3.

32. Сухомлинська О. Радянська педагогіка як ідеологія: спроба історичної реконструкції // Історико-педагогічний альманах. – 2014. – Вип. 1. – С. 4–24. – Режим доступу: http://nduv.gov.ua/UJRN/Ipa_2014_1_3 (Дата звернення: 15. 05. 2021).

32. Стан і чергові завдання української радянської літератури // Радянське Поділля. – 1948. – 15 груд. (№ 240). – С. 2-3.

УДК 929-051М. Чорнобровий:01

*Максим Бочуля,
Артем Ільчук,
Тетяна Саміла,
м. Хмельницький*

Штрихи життєвого шляху Миколи Петровича Чорнобрового у розвитку медицини Хмельницької області

У наведеній біографії детально висвітлено життєвий та професійний шлях видатного лікаря та вченого Миколи Петровича Чорнобрового. Описано його внесок у розвиток медицини Хмельниччини, наукові досягнення, керівну та педагогічну діяльність.

Ключові слова: *Хірург, Хмельницька обласна лікарня, Хмельницька область, лікар, медицина, М. П. Чорнобровий.*

Хмельниччина у часових пластах минувшини та у викликах сьогодення

Професор Микола Петрович Чорнобровий – постать, нерозривно пов’язана з історією та розвитком Хмельницької області. Його життя, наче відкрита книга, є зразком праці, відданості та любові до рідного краю. Кожен етап його біографії, від дитинства, сповненого випробувань, до зрілих років, залишив помітний слід у розвитку регіону. Микола Петрович був не лише невтомним трудівником, а й талановитим організатором, який зумів перетворити медичну сферу Хмельниччини. Його внесок у медицину став міцним фундаментом для майбутніх поколінь лікарів і науковців. Він був ідейним натхненником багатьох проєктів, що змінили обличчя обласної охорони здоров’я. Завдяки його наполегливості та далекоглядності в обласній лікарні були впроваджені нові хірургічні методики, зокрема в таракальній хірургії, а сам заклад зазнав значного розширення. Микола Петрович успішно поєднував практичну хірургічну діяльність із науковою роботою, публікуючи монографії та виховуючи талановитих учнів. Його досвід і мудрість досі слугують прикладом для наслідування. Усі його досягнення, від бойових нагород до наукових ступенів, є підтвердженням його багатогранності та величезного внеску. Навіть після його смерті пам’ять про нього продовжує жити в наукових конференціях, названих на його честь, і в музеї, створеному його вдячними земляками.

Мета цієї роботи – висвітлити життєвий шлях Миколи Петровича Чорнобрового та показати його вагомий внесок у розвиток Хмельницької області, зокрема у сфері медицини.

Діяльність професора Миколи Петровича Чорнобрового є прикладом відданості справі, цілеспрямованості та працьовитості. Його біографія, привернула таких науковців, як: В. Власов [18]; Л. Місінкевич [14]; В. Прокопчук [16; 17]; Т. Прокопчук [15]; А. Суходоля [18]; В. Чорнобровий, П. Чорнобровий [19] свідчить про глибокі зв’язки з рідним краєм та його значення для медицини Хмельниччини.

Життєвий шлях Миколи Петровича Чорнобрового – це приклад цілеспрямованості, працьовитості та відданості своїй справі. Він народився 12 вересня 1918 р. в с. Нестерівці на Дунаєвеччині, у великій селянській родині. Будучи наймолодшою, шостою дитиною, він єдиний, кому судилося вижити й продовжити рід батька [14, с. 2].

**Всеукраїнська науково-практична конференція
(м. Хмельницький, 19 вересня 2025 року)**

Працьовиті батьки, Петро Андрійович та Ганна Іванівна, виховали в ньому повагу до праці, що особливо знадобилося в роки Голодомору, коли після смерті батька у 1933 р. він допомагав матері, переймаючи господарські справи. Навчання та військова служба стали важливими етапами його становлення. Після закінчення семирічної школи у 1934 р. та роботи в колгоспі, Микола Петрович з 1936–1940 рр. навчався в Голозубинецькому ветеринарному технікумі. У серпні 1940 р. він був призваний на військову службу, де з першого дня німецько-радянської брав участь у бойових діях у складі 249 стрілецького полку [2, арк. 1].

За свою мужність у боях, він був двічі поранений та нагороджений орденами «Славы II и III степеней, а также медалью «За отвагу»». У 1945 р. він був удостоєний честі бути учасником Параду Перемоги на Червоній Площі [19, с. 43].

У травні 1946 р. він був демобілізований [3, арк. 2–3] і вирішив присвятити себе медицині, вступивши до Вінницького медичного інституту, який успішно закінчив у 1951 р. [8, арк. 4]. Після навчання він розпочав свою лікарську кар'єру в Естонській РСР, де працював лікарем-хірургом у с. Ряпина 1951–1953 рр. та м. Виру 1953–1957 рр. У 1957 р. він повернувся на Хмельниччину, де послідовно обіймав посади завідувача хірургічного відділення Старокостянтинівської лікарні 1957–1961 рр. та завідувача онкологічного відділення Хмельницької обласної лікарні 1961–1964 рр. [4, арк. 2].

З 1964–1979 рр. Микола Петрович обіймав ключову посаду головного лікаря Хмельницької обласної лікарні (рис. 1).

Під його мудрим керівництвом медичний заклад зазнав значних перетворень: було відкрито анестезіолого-реанімаційне відділення у 1968 р., а в 1971 р. введено в дію новий лікувальний корпус і поліклініка. У результаті, загальна кількість ліжок зросла до 850, а штат лікарів – до 290 осіб. Поліклініка розширила свої послуги до 31 профілю, щорічно обслуговуючи 74000 пацієнтів [17, с. 32–33]. Микола Петрович спрямовував кошти на розвиток перспективних напрямів, зокрема торокальної хірургії, а його хірургічна робота поєднувала практику з науковою діяльністю [14, с. 6].

Рис. 1 М. Чорнобровий головний лікар
Хмельницької обласної лікарні, 1965 р. [5, арк. 1].

За свої значні успіхи в медичній практиці та науці він був удостоєний високих нагород: у 1968 р. став кандидатом наук. За його внесок у розвиток охорони здоров'я, йому було присвоєно звання Заслуженого лікаря УРСР в 1968 р. У 1974 р. успішно захистив докторську дисертацію на тему: «Оцінка ефективності різних методів лікування гострих абсцесів легенів в умовах пульмонологічного центру». У 1978 р. нагороджений Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, Орденом Леніна та Орденом Трудового Червоного Прапора [6, арк. 3].

25 серпня 1979 р. його призначили деканом факультету з удосконалення лікарів у Хмельницькому, а також завідувачем кафедри хірургії цього ж факультету [7, арк. 2]. Під керівництвом вченого наполегливо працювали доктори та асистенти, які

**Всеукраїнська науково-практична конференція
(м. Хмельницький, 19 вересня 2025 року)**

вдосконалювали свою педагогічну та хірургічну майстерність. Микола Петрович Чорнобровий читав лекції для хірургів як в Україні, так і за її межами. Особливу увагу в цей період він приділяв оперативним втручанням на органах черевної порожнини. Саме він першим у Хмельницькій області виконав органозберігаючі операції при виразці шлунка та дванадцятипалої кишки, а також удосконалив методику їх проведення. Микола Петрович є автором понад 100 наукових статей та 3 монографій з актуальних питань хірургії, опублікованих під його керівництвом та за його участі. Протягом 16 років він очолював Хмельницьке обласне наукове товариство хірургів і тривалий час працював у редакційній раді журналу «Клінічна хірургія» [12, арк. 1–2].

Сьогодні кафедри, які він заснував, продовжують успішно працювати, проводячи спеціалізацію та професійне удосконалення лікарів. Це є найкращою даниною пам'яті життю та діяльності професора М. П. Чорнобрового [19, с. 44].

20 квітня 1982 р. М. П. Чорнобровий, у співавторстві, отримав свідоцтво (№ 5) на раціоналізаторську пропозицію (рис. 2) [9, арк. 1].

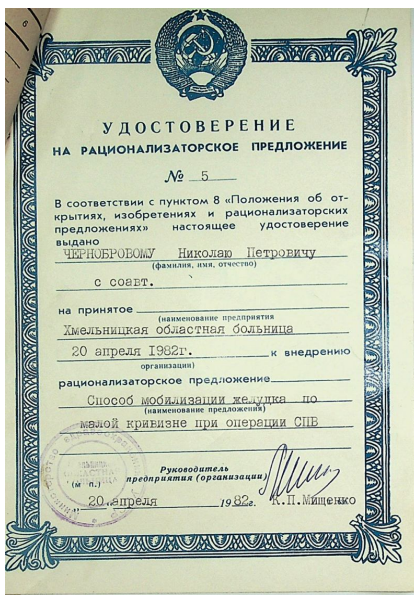

Рис. 2. Посвідчення на РАЦ пропозицію М. Чорнобрового, 1982 р.
[9, арк. 1].

Хмельниччина у часових пластах минувшини та у викликах сьогодення

Ця пропозиція, що стосувалася «Способу мобілізації шлунку по малій кривизні при операції СПВ», була прийнята до впровадження у Хмельницькій обласній лікарні, що свідчить про його постійну роботу над удосконаленням хірургічних методів. Це підкреслює його внесок не лише як керівника, а і як практикуючого хірурга та інноватора, що продовжував активно розвивати медичну науку. Крім того, він активно займався громадською діяльністю, був 12 разів депутатом обласної Ради народних депутатів та очолював наукове товариство хірургів Хмельницької області.

18 січня 1985 р. Миколі Петровичу було присвоєно звання професора [10, арк. 5]. Його наукова спадщина на 1985 р. включає понад 130 наукових праць, чотири монографії, а також керівництво 9 кандидатськими та 1 докторською дисертацією [11, арк. 18].

Професор М. П. Чорнобровий, який працював на кафедрі хірургії з 1995 р. викладав дисципліну «Судова медицина» у Хмельницькому університеті управління та права, а також у Національній академії прикордонних військ України ім. Б. Хмельницького. За словами Л. Місінкевича, першого проректора Хмельницького університету управління та права, Микола Петрович був викладачем за покликанням, обдарованим талантом доносити знання до студентів. Він прагнув поділитися з майбутніми правознавцями своїм величезним медичним та життєвим досвідом, накопиченим за десятиліття. Завдяки високому професіоналізму та вмінню доступно подавати матеріал, його лекції із судової медицини були надзвичайно цікавими та зрозумілими, що викликало повагу та захоплення у студентів. Кафедра кримінального права та процесу знайшла в особі Миколи Петровича не лише видатного теоретика, а й практика з високим рівнем інтелекту та простотою у спілкуванні. Його характер, поєднуючий вимогливість із доброзичливим гумором, сформувався під впливом важких життєвих випробувань, таких як Голодомор, репресії, німецько-радянська війна та значний досвід керівника обласного рівня [14, с. 8–9].

Постійний науковий пошук М. П. Чорнобрового сприяв його співпраці з доктором юридичних наук Радомиром Кондратьєвим. Разом вони написали низку актуальних медико-правових статей, зокрема «Принципові питання збереження лікарської таємниці» та «Критерії необхідного лікування і його протиправні порушення».

**Всеукраїнська науково-практична конференція
(м. Хмельницький, 19 вересня 2025 року)**

У цих роботах автори аналізують правові аспекти, що виникають у медичних закладах під час лікування пацієнтів [1, с. 195–199].

Незалежна Україна належним чином вшанувала трудові та ратні заслуги М. П. Чорнобрового. Його відзначили низкою нагород, серед яких орден «За мужність» та медаль «Захиснику Вітчизни». Завдяки його видатному внеску в розбудову держави та участь у Другій світовій війні, Президент Л. Д. Кучма своїм розпорядженням від 17 травня 2000 р. призначив йому довічну державну стипендію [14, с. 9].

Особливо цінними є документи, що свідчать про його всенародне визнання ще за життя: присвоєння звання Почесного громадянина с. Нестерівці Дунаєвського району Хмельницької області в 1978 р. Назва вулиці його іменем у 2003 р. та звання «Почесний громадянин Хмельниччини» 2003 р. [16, с. 55].

26 серпня 2007 р. на 88 році пішов з життя М. П. Чорнобровий. 28 серпня хмельничани проводили в останню путь відомого на Хмельниччині та за її межами хірурга, доктора медичних наук, професора, заслуженого лікаря України. Після прощання з Миколою Петровичом в обласній філармонії, його, як почесного громадянина Хмельницької області з 2003 р. поховали на алеї видатних людей на міському кладовищі у с. Шаровечка [13, арк. 3].

За словами лікарів А. Суходолі та В. Власова, професор М. П. Чорнобровий, станом на 2007 р., досяг значних успіхів у науковій діяльності. За своє життя, він опублікував понад 300 наукових праць, видав 4 монографії та підготував 9 кандидатів та 1 доктора медичних наук. Його наукові дослідження були зосереджені на лікуванні хронічних гнійних запалень та хірургії легеневих абсцесів [18].

З 2008 р., в пам'ять про професора М. П. Чорнобрового, у Хмельницькому щорічно організовують науково-практичні конференції. Ці заходи, присвячені гастроентерології та абдомінальній хірургії, були започатковані кафедрами хірургії та внутрішньої й сімейної медицини. У них беруть участь колишні учні та колеги професора, а також відомі медичні фахівці, серед яких професор А. І. Суходоля, доценти Ф. П. Міщенко, Б. П. Шаталюк та інші. Традиційно, на цих конференціях відзначають молодих талановитих хірургів і терапевтів, підтримуючи ініціативи, започатковані Чорнобровим [19, с. 44–45].

Хмельниччина у часових пластах минувшини та у викликах сьогодення

У с. Нестерівці, Миколі Петровичу в будинку культури 17 вересня 2010 р. було відкрито музейну кімнату, присвячену його життю та діяльності [15, с. 44–47].

За словами доктора історичних наук В. Прокопчука, авторитет професора М. П. Чорнобрового підтверджується значною підтримкою земляків, які долучилися до створення його музею. Загалом 220 осіб зробили грошові внески, зокрема професор П. Л. Богоніс та начальник управління С. І. Воронецький, кожен з яких вніс по 5000 грн. Вагому участь у формуванні експозиції також взяли сини професора, В'ячеслав і Павло, а також лікарі Дунаєвецької районної лікарні. Музей налічує кілька сотень експонатів, розподілених на 9 розділів, серед яких: робочий стіл, 174 книги з особистої бібліотеки, дисертації, сімейні альбоми, родове дерево, нагороди, а також портрет, подарований Хмельницьким університетом управління та права [16, с. 54–55].

Професор М. П. Чорнобровий є постаттю, яка залишила глибокий слід в історії Хмельниччини. Його життя – це приклад поєднання лікарської практики, наукових досягнень та активної громадської діяльності. Він був піонером у впровадженні нових методів хірургічних втручань, зокрема в торокальній та абдомінальній хірургії. Завдяки його зусиллям, Хмельницька обласна лікарня значно розширилася та отримала нові можливості для лікування пацієнтів. Він передавав свої знання не тільки студентам, але й молодим лікарям, будучи талановитим педагогом та наставником. Його науковий доробок і раціоналізаторські пропозиції свідчать про постійний творчий пошук і прагнення до досконалості. Всенародне визнання, що знайшло відображення у званні Почесного громадянина та відкритті музейної кімнати, є найкращим підтвердженням його внеску в розвиток регіону. Навіть після смерті, пам'ять про Миколу Петровича продовжує жити в наукових конференціях, названих на його честь, які є даниною поваги та вдячності великому лікарю і вченому.

Список використаних джерел:

1. Вчені Поділля (фундаментальні наукові праці). Частина 2. Матеріали Республіканської науково-практичної конференції, присвяченої 55-річчю визволення України від фашистських загарбників». Хмельницький – Вінниця. 1999. С. 195–199.

**Всеукраїнська науково-практична конференція
(м. Хмельницький, 19 вересня 2025 року)**

2. ДАХмО. Ф. Р. 6305. Оп. 1. Спр. 1. Автобіографія та фотографії про професійну діяльність за восьмидесяті роки. 9 арк.
3. Там само. – Арк. 2–3.
4. Там само. – Арк. 2.
5. Там само. – Арк. 1.
6. Там само. – Арк. 3.
7. Там само. – Арк. 2.
8. ДАХмО. Ф. Р. 6305. Оп. 1. Спр. 2. Особисті документи, дипломи, посвідчення за 1962–1990 роки. 6 арк.
9. Там само. – Арк. 1.
10. Там само. – Арк. 5.
11. ДАХмО. Ф. Р. 6305. Оп. 1. Спр. 3. Відбитки статей. Список робіт за 1971–1990 роки. 21 арк.
12. ДАХмО. Ф. Р. 6305. Оп. 1. Спр. 8. Стаття з журналу «Клінічна хірургія» за 1998 рік про М. П. Чорнобрового. 3 арк.
13. Там само. – Арк. 3.
14. Місінкевич Л. Л. Професор М. П. Чорнобровий – життя віддане людям. С. 1–10.
URL: https://old.univer.km.ua/statti/misinkevych.l.l._profesor_m._p._chornobrovyy_zhyttya_viddane_lyudyam.pdf.
15. Прокопчук Т. К. Відкриття нових бібліотек – музеїв на Дунаєвеччині // Краєзнавець Хмельниччини: наук. краєзн. зб. Кам'янець-Подільський: К-ПНУ ім. Огієнка, 2011. Вип. 2. С. 44–47.
16. Прокопчук В. С. Постаті в охороні здоров'я. *Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: збірник науково-краєзнавчих праць* // [редкол.: Прокопчук В. С. (голова) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Абетка – Світ, 2013. Вип. 5. С. 47–56.
17. Прокопчук В. С. Професор М. П. Чорнобровий: нарис життя й науково-медичної діяльності / Віктор Прокопчук. Хмельницький, 2003. 150 с.: іл.
18. Суходоля А. І., Власов В. В. Професор Чорнобровий Микола Петрович (До 85-річчя від дня народж.) // Клін. анатомія та оперативна хірургія. 2003. Т. 2, № 2.
19. Чорнобровий В. М., Чорнобровий П. М. Професор Чорнобровий М. П.: до 95-річчя від дня народження. *Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: збірник науково-краєзнавчих праць* // [редкол.: Прокопчук В. С. (голова) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Абетка – Світ, 2013. Вип. 5. С. 42–46.